

To Cite: Saka T. & Ağırbaş Y. (2025). Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Gözünden Velilere Yönelik Mentorluk Roller. Caucasian Journal of Science, 12(1), 35-69

Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Gözünden Velilere Yönelik Mentorluk Roller

Mentoring Roles for Parents from the Perspective of Science Teachers

Tolga SAKA¹, Yunus AĞIRBAŞ²

Fen Bilgisi Eğitimi/ Science Education

Araştırma Makalesi / Research Article

Makale Bilgileri

Öz

Geliş Tarihi

02.06.2025

Kabul Tarihi

30.06.2025

Anahtar Kelimeler

Mentorluk

Veli

Fen bilimleri

öğretmeni

Eğitim bir süreç işi olmasına karşın hayatın her alanında birey kendisine mentorluk yapacak bireylere ihtiyaç duymaktadır. İlkokul döneminde sınıf öğretmenleri bu görevi üstlenirken ortaokul çağında ise branş öğretmenleri bu görevi üstlenmektedirler. Özellikle fen bilimleri öğretmeni hem öğrencinin ergenlik dönemine hem de gelişim dönemine daha hâkim bir konumdadır. Çalışmanın örneklemi, Türkiye'nin batısındaki bir şehrin merkez ve ilçelerinde 2022-2023 eğitim-öğretim yılında MEB'e bağlı özel veya kamu kuruluşunda görev yapan 120 fen bilimleri öğretmeninden oluşmaktadır. Bu çalışmada fen bilimleri öğretmenlerinin velilere yapmış oldukları mentorluk süreci ile ilgili görüşlerini belirlemek için nitel bir araştırma yapılmıştır. Çalışmanın verileri katılımcılara uygulanan görüşme formu yardımıyla toplanmıştır. Çalışmanın sonucunda fen bilimleri öğretmenlerinin velilere mentorluk yapılması gerektiğini düşündükleri ön plana çıkmıştır. Ayrıca, velilere mentorluk yapılmasının öğrencilerin akademik ve kişisel gelişimi üzerinde olumlu etki yaratacağını düşündükleri sonucuna da varılmıştır. Fen bilimleri öğretmenlerinin daha verimli mentorluk yapabilmeleri için kendilerine hizmet içi eğitimlerin verilmesi ve veliler ile düzenli aralıklarla mentorluk faaliyetleri gerçekleştirilmeleri önerilmektedir.

Article Info

Abstract

Received

02.06.2025

Accepted

30.06.2025

Keywords

Mentoring,

Parent

Science teacher

While education is a continuous process, individuals need mentors in many aspects of life. In primary school, primary teachers typically take on this role, whereas in secondary school, it is assumed by subject teachers. Science teachers, in particular, are in a position to better understand students' developmental and adolescent stages. The sample of this study consisted of 120 parents of students attending public or private schools affiliated with the Ministry of National Education during the 2022–2023 academic year in the central and district areas of a city in western Turkey. This qualitative study aimed to explore parents' views on the mentoring provided by science teachers to parents. The data were collected through an interview form administered to the participants. The results of the study revealed that science teachers believe that mentoring should be provided to parents. Furthermore, they thought that providing mentoring to parents would positively impact students' academic and personal development. It is recommended that science teachers receive in-service training and regularly engage in mentoring activities with parents to enhance the effectiveness of their mentoring role.

¹Kafkas Üniversitesi, Dede Korkut Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Kars, Türkiye. tsaka61@gmail.com; ORCID: 0000-0002-0042-0836 (Corresponding author)

²Milli Eğitim Bakanlığı, Kars, Türkiye. yunus_-673@hotmail.com; ORCID: 0000-0001-5512-6397

1. GİRİŞ

İnsanlar, tarihin her döneminde, kendilerinden daha bilge ve tecrübeli bir akla ihtiyaç duymuştur. Bu bilge akıl, bazen yaşı ilerlemiş bir kişiyi, bazen de eğitim, yetenek ve beceri açısından kendilerine rehberlik edebilecek birini temsil eder. Mentorluk, bireylerin bilgi ve deneyimlerini paylaşarak onlara rehberlik etme süreci olup, yalnızca kısa süreli değil, tüm yaşam boyunu kapsayan bir süreçtir (Efe, 2019; Paçalı, 2019). Bu süreç içerisinde mentor farklı rollerde ve farklı işlerde karşımıza çıkmaktadır (Miller, 2005). Öncelikle doğumdan itibaren bu rolü anne ve baba üstlenmektedir (Hatipoğlu & Kavas, 2016). Bireyin okul hayatının başlamasıyla ailenin üstlendiği bu role öğretmenleri ve arkadaşları da dâhil olmaktadır (Gülşen Çelik, 2010). Zamanla birey, farklı yönelimlere doğru ilerledikçe, kendisine yeni bir mentor seçme ihtiyacı duyabilir. Bu durum kapsamında mentor farklı kişilerden seçilse de rolü her zaman aynıdır ve bireyin ihtiyaç duyduğu rehberlik ve desteği sağlamaktır (Avcı, 2019).

Bireyin akademik süreci içinde mentorluk görevini üstlenen kişi şüphesiz öğretmenlerdir. Öğretmenler, sürecin etkinliğini ve sürekliliğini sağlamanın yanı sıra, içinde bulundukları topluma da rehberlik etmektedirler. Öğrencilerini pedagojik, akademik ve sosyal açıdan hayata hazırlarken, dolaylı olarak bu sürece dâhil olan ve kendilerini zaman zaman çaresiz veya yetersiz hisseden velilere de bilgi, beceri ve tecrübeleriyle destek olmaktadır (Avcı, 2019). Bir mentore sahip olan öğrenci ve veliler kendilerini daha güvende ve desteklenmiş olarak hissederler (Marable & Raimondi, 2007). Bu bağlamda Dinler ve Hacıfazlıoğlu (2020) da öğretmenlerin, öğrencilerin yanında velilere de mentorluk yapması gerektiğini ifade etmektedirler. Öğretmenlerin bu rolü üstlenmesi, velilerin eğitim sürecine daha aktif bir şekilde katılmalarını ve çocuklarının başarısını artırmalarını sağlar. Ayrıca veliler ve öğretmenler, aralarında oluşan olumlu iletişim sayesinde çocukları daha iyi tanıyıp, ihtiyaçlarının farkına varıp onların gereksinimleriyle daha yakından ilgilenebilirler (Hatipoğlu & Kavas, 2016). Bunun yanında öğretmenler, öğrenci-veli etkileşimini doğru yöneterek, eğitim sürecinin kalitesini yükseltebilirler (Dinler & Hacıfazlıoğlu, 2020). Benzer şekilde Avcı (2019) da yapmış olduğu çalışmada, velilerin eğitim öğretim sürecinin önemli bir parçası olduklarından dolayı onlara fen bilimleri öğretmenlerinin bilgi, beceri, tutum, davranış ve deneyimleriyle mentorluk yapmaları gerektiğini belirtmektedir. Ayrıca fen bilimleri öğretmenlerinin mentorluk uygulamaları ile eğitim öğretim sürecine yön vermeleri gerektiğini ifade etmektedir. Etkili ve doğru bir rehberlik, eğitim sürecinin verimliliği ve kalitesinin artırılmasında belirleyici bir faktör olarak öne çıkmaktadır (Anderson vd., 2019).

Öğretmenlerin, öğrenci ve veli arasındaki iletişimi doğru bir şekilde yapılandırıp uygulamaları, nitelikli ve üretken bireylerin yetişmesini sağlarken, toplumun geleceğine de önemli katkılar sunmaktadır (Canlı, 2023). Fen bilimleri öğretmenlerinin, velilere sundukları mentorluk, öğrenci, veli ve okul arasındaki ilişkilerin sağlıklı bir şekilde gelişmesine katkı sağlayarak eğitim sürecinin olumlu yönde ilerlemesine destek olmaktadır. Öğretmenler, her zaman yapıcı ve çözüm odaklı bir yaklaşım benimseyerek, öğrenci ve veliler üzerinde olumlu bir etki bırakmalıdır (Avcı, 2019).

Çalışma kapsamında, fen bilimleri öğretmenlerinin veliler üzerindeki mentorluk rollerine ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Literatür incelendiğinde mentorluk kavramı hakkında çok fazla araştırma olmasına karşın fen bilimleri öğretmenlerinin velilere yönelik mentorluk uygulamaları hakkında herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Araştırma, fen bilimleri öğretmenlerinin velilere yönelik mentorluk yapma düzeylerini kendi görüşleri doğrultusunda ortaya koymaya çalışması açısından önemli bir yere sahiptir. Fen bilimleri öğretmenleri bu çalışma sayesinde, meslektaşlarının velilere yapmış oldukları mentorluk hakkındaki görüşlerini inceleme fırsatı bulabilmektedirler. Ayrıca fen bilimleri öğretmenleri inceledikleri bu görüşleri dikkate alarak kendilerini değerlendirme fırsatına da sahip olabilmektedirler. Bu açıdan çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı, fen bilimleri öğretmenlerine de mentorluk hakkında farkındalık oluşturacağı, velilere yönelik mentorluğu daha iyi anlamalarına yardımcı olacağı ve gelecekteki araştırmalara bir temel oluşturacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda, araştırmanın problem cümlesi “Fen bilimleri öğretmenlerinin veliler üzerindeki mentorluk rollerine ilişkin görüşleri nelerdir?” olarak belirlenmiştir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Deseni

Çalışmanın amacına ulaşmak için fen bilimleri öğretmenlerinin görüşleri Avcı (2019) tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Bu kapsamda çalışmada nitel araştırma yaklaşımlarından betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Bu modelde, halen devam eden bir durumu ya da geçmişte olan bir durumu olduğu şekliyle ortaya koymak temel amaçtır (Karasar, 2015). Betimsel araştırmalar, olayların, objelerin, kurumların ve çeşitli alanların mevcut durumlarını anlamaya yönelik çalışmalardır. Büyüköztürk vd. (2008) bu araştırmaları, verilen bir durumu olabildiğince tam ve dikkatli bir biçimde tanımlamak olarak belirtmektedir.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmının verileri, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Türkiye'nin batısındaki bir şehrin merkez ve ilçelerindeki Milli Eğitim Bakanlığına (MEB) bağlı özel ve kamu ortaokullarında görev yapan 120 fen bilimleri öğretmeninden toplanmıştır. Araştırmada, olasılıklı örnekleme yöntemlerinden biri olan basit rastgele örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Basit rastgele örnekleme, genellikle örneklem gruplarının araştırmaya dâhil edilmesinde tarafsızlığı sağlamak ve örneklem grubunun ana kütleyi temsil etme olasılığını artırmak için tercih edilir (Kaptanoğlu, 2013). Bu yöntemde, örnekleme dâhil edilecek katılımcılar rastgele seçilir, bu da sonuçların daha genellenebilir ve güvenilir olmasını sağlar (Çepni, 2010).

2.3. Veri Toplama Arası

Çalışma kapsamında fen bilimleri öğretmenlerinin veliler üzerindeki mentorluk rollerine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla Avcı (2019) tarafından geliştirilen açık uçlu görüşme formunun (sınıf öğretmenlerinin veliler üzerindeki mentorluk rolü anket formu) kullanılması planlanmıştır. Bu açık uçlu görüşme formu örneklem grubuna uygulanmadan önce form içindeki sorular çalışmanın amacına uygun olacak şekilde yeniden düzenlenmiştir.

Asıl formdaki 1. soru: Sınıf öğretmenlerinin velilere karşı mentorluk sorumluluğu var mıdır?

Yenilenen formdaki 1. soru: Fen bilimleri öğretmenlerinin velilere karşı mentorluk sorumluluğu var mıdır?

Yenilenen form fen bilimleri alanında uzman 3 akademisyen ve yine alanında uzman 1 dil bilimci ile iş birliği yapılarak incelenmiş ve forma son hali verilmiştir. Açık uçlu sorular, katılımcılardan serbestçe ve detaylı bir şekilde yanıt vermelerini sağlar ve genellikle yapılandırılmamış sorular olarak adlandırılmaktadır (Bahar vd., 2010). Bu tür sorular, yanıtlayıcının kendi görüşlerini, düşüncelerini ve deneyimlerini özgürce ifade etmesine olanak tanır, bu sayede daha derin ve nitelikli veriler elde edilebilir (Büyüköztürk, 2005).

2.4. Verilerin Toplanma Süreci

Çalışma kapsamında Avcı (2019) tarafından geliştirilen form, fen bilimleri öğretmenlerine yönelik düzenlendikten sonra 2023 yılının bahar döneminde 4 hafta boyunca fen bilimleri

öğretmenlerine bireysel olarak uygulanmıştır. Uygulama sürecinde katılımcılar istekleri doğrultusunda formu çevirim içi veya yüz yüze doldurmuşlardır.

2.5. Verilerin Analizi

Çalışma kapsamında toplanan verilerin analizinde betimsel istatistik yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem, araştırmacıların çalışmak istedikleri farklı olgu ve olaylar hakkında genel bir bakış açısı elde etmelerine yardımcı olmakta ve verilerin sıklıkla özetlenerek temel eğilimlerin, dağılımların ve ortalamaların belirlenmesine olanak tanımaktadır (Büyüköztürk vd., 2008). Araştırmada toplanan veriler frekans ve yüzdeler kullanılarak tablolar halinde sunulmuştur. Katılımcıların verdikleri cevaplar farklı araştırmacılar tarafından da analiz ettirilip Miles ve Huberman (1994) formülüne göre güvenilirliği hesaplanmıştır. Örnek olarak, FBÖ (Fen bilimleri öğretmeni) 1 kodlu öğretmen için %83, FBÖ2 kodlu öğretmen için %93 ve FBÖ3 kodlu öğretmen için %89 olarak güvenilirlik değerleri hesaplanmıştır. Miles ve Huberman’a (1994) göre, güvenilirlik hesaplamalarının %70’ten büyük olması analizin güvenilir olduğunun göstermektedir. Bu bağlamda, yarı yapılandırılmış gözlemlerden elde edilen verilerin analizinin güvenilir olduğu belirtilebilir.

2.6. Araştırma Etiği

Bu araştırma Kafkas Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu 21.04.2022 tarihli etik kurul onay belgesi alınarak yapılmış olup araştırmada “Yüksek Öğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği” kurallarına bağlı kalınmıştır.

3. BULGULAR

“Fen bilimleri öğretmenlerinin veliler üzerindeki mentorluk rollerine ilişkin görüşleri nelerdir?” problem cümlesine yönelik hazırlana form fen bilimleri öğretmenlerine uygulanmış ve elde edilen veriler uzmanlar eşliğinde analiz edilmiştir. Bu analiz kapsamında elde edilen bulgular aşağıda sıra ile verilmiştir.

3.1. Fen bilimleri öğretmeni görüşme formundaki 1. soruya yönelik elde edilen bulgular

Katılımcıların “Fen bilimleri öğretmenlerinin velilere karşı mentorluk sorumluluğu var mıdır?” sorusuna verdikleri cevapların analizinden elde edilen temalar ve kodlar Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Fen Bilimleri öğretmeni görüşme formundaki 1. soruya verilen cevaplardan elde edilen tema ve kodlar

Tema	Kod	f	%
Vardır	Veli bilgilendirmesi için	35	29,1
	Öğretmen-veli-iş birliği olmalı	26	21,7
	Vicdani olarak	20	16,7
Yoktur	İş yükünün fazla olması	15	12,5
	Ekstra zaman	4	3,3
Kısmen	Öğrencin gelişimi ile ilgili	12	10
	Üst eğitim kurumu için	8	6,7
Toplam		120	100

Tablo 1 incelendiğinde fen bilimleri öğretmenlerinin %67,5’inin “Öğretmenlerin velilere karşı mentorluk sorumluluğu var mıdır?” sorusuna verdikleri cevaplardan “vardır” temasının belirlendiği görülmüştür. Ayrıca bu tema kapsamında öğretmenlerin %29,1’i “veli bilgilendirmesi için”, %21,7’si “öğretmen-veli-iş birliği olmalı” ve %20’si “vicdani olarak” ifadelerini kullanarak velilere karşı mentorluk sorumluluklarının olduğunu ifade etmişlerdir. Bu tema ve kodların belirlendiği örnek öğretmen cevapları aşağıda verilmiştir.

FBÖ1 (Fen Bilimleri Öğretmeni 1) katılımcısının, öğretmenlerin velilere karşı “velileri bilgilendirmek için” mentorluk yapma sorumluluğunun olduğunu belirttiği örnek ifadesi:

“Evet, vardır. Velileri bilgilendirmek, bilinçlendirmek ve iş birliği yapmak eğitim için çok önemlidir.”

FBÖ5 katılımcısının, öğretmenlerin velilere karşı “vicdani olarak” mentorluk yapma sorumluluğunun olduğunu belirttiği örnek ifadesi:

“Zorunlu değildir fakat vicdanen ihtiyaç duyduklarında yardımcı olunabilir.”

Fen bilimleri öğretmenlerinin %15,8'inin görüşme formundaki ilgili soruya verdikleri cevaplardan “yoktur” teması belirlenmiştir. Bu tema kapsamında öğretmenlerin %12,5'inin “iş yükünün fazla olması” ve %3,3'ünün “ekstra zaman” ifadelerini kullanarak velilere mentorluk yapma sorumluluklarının olmadığını belirttikleri tespit edilmiştir.

FBÖ36 katılımcısının “iş yükünün fazla olması” düşüncesi ile öğretmenlerin velilere karşı mentorluk yapma sorumluluğunun olmadığını belirttiği örnek ifadesi:

“Okul içinde yeterince evrak ve diğer işler ile uğraşıyoruz. Velilere mentorluk fazladan iş yükü oluyor.”

3.2. Fen bilimleri öğretmeni görüşme formundaki 2. soruya yönelik elde edilen bulgular

Çalışma kapsamında fen bilimleri öğretmenlerinin “Velilere mentorluk yaptığınızı düşünüyor musunuz? Kendinizi bu konuda yeterli buluyor musunuz?” sorularına verdikleri cevapların analizinden elde edilen temalar ve kodlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Fen Bilimleri öğretmeni görüşme formundaki 2. soruya verilen cevaplardan elde edilen tema ve kodlar

Tema	Kod	f	%
Düşünüyorum	Kişisel gelişim	48	40
	Sınırlı konularda	20	16,7
	Öğrencinin gelişimi	18	15
Düşünmüyorum	Veli yönlendirmeye kapalı	17	14,1
	Velinin kendisinin yeteceğini düşünmesi	5	4,2
Kısmen	Akademik konularda	12	10
Toplam		120	100

Fen bilimleri öğretmenlerinin %71,7'sinin “Velilere mentorluk yaptığınızı düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevaplardan “düşünüyorum” teması belirlenmiştir. Ayrıca bu tema kapsamında öğretmenlerin %40'ının “kişisel gelişim”, %16,7'sinin “sınırlı konularda” ve %15'inin “öğrenci gelişimi” ifadelerini kullanarak velilere mentorluk yaptıklarını belirttikleri ön plana çıkmıştır. Bu tema ve kodların belirlendiği öğretmenlerin görüşme sorusuna verdikleri örnek cevaplar aşağıda verilmiştir.

FBÖ7 katılımcısının ilgili soruya verdiği cevaptan “kişisel gelişim” kodunun belirlendiği örnek ifadesi:

“Evet. Velinin gelişimini artırarak eğitimin de artacağını düşünüyorum.”

FBÖ23 katılımcısının ilgili soruya verdiği cevaptan “sınırlı konularda” kodunun belirlendiği örnek ifadesi:

“Öğrenciyi ilgilendiren belirli konularda veliye mentorluk yaparım.”

Öğretmenlerin %18,3’ünün görüşme formundaki ilgili soruya verdikleri cevaplardan “düşünmüyorum” teması belirlenmiştir. Bu tema kapsamında öğretmenlerin %14,1’inin “veliler yönlendirmeye kapalı” ve %4,2’sinin “velilerin kendilerinin yeterli olacağını düşünmesi” ifadelerini kullanarak velilere mentorluk yapmadıkları tespit edilmiştir.

FBÖ33 katılımcısının “veli yönlendirmeye kapalı” düşüncesi ile öğretmenlerin velilere mentorluk yapmadığını belirttiği örnek ifadesi:

“Hayır. Talep edildiği zaman etkili olabileceğine inanıyorum.”

Görüşme formundaki 2. soruya öğretmenlerin %10’unun “kısmen” olarak cevap verdikleri ve bu öğretmenlerin tamamının “akademik konularda” velilere mentorluk yaptıklarını belirttikleri tespit edilmiştir.

3.3. Fen bilimleri öğretmeni görüşme formundaki 3. soruya yönelik elde edilen bulgular

Öğretmenlerin “Mesleğinde yeterli bilgi ve beceriye sahip bir öğretmenin velilerine mentorluk yapabilmesi için bu bilgi ve beceriler dışında sahip olması gereken özellikler nelerdir?” sorusuna verdikleri cevapların analizinden elde edilen tema ve kodlar Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Fen Bilimleri öğretmeni görüşme formundaki 3. soruya verilen cevaplardan elde edilen tema ve kodlar

Tema	Kod	f	%
Eğitim	İletişim becerisi	39	21,9
	Pedagojik alan	15	8,4
	Akademik donanım	11	6,2
	Rehberlik	10	5,6
Kişilik	Empati	13	7,3
	Sosyal	13	7,3
	Kendine güven	12	6,7
	Beden dili/ mimik	9	5,1
	Sabır	8	4,5
	Liderlik	7	3,9
	Meraklı	7	3,9
	İstekli/ İlgili	6	3,4
	Objektif	5	2,8
	Gözlem yeteneği	5	2,8
	Sorumluluk	3	1,7
	Özgüven	3	1,7
	Sorun çözme becerisi	3	1,7
	Yardımseverlik	3	1,7
Fikrim yok	Fikrim yok	6	3,4
TOPLAM		178	100

Tablo 3 incelendiğinde fen bilimleri öğretmenlerinin %42,1'inin ilgili soruya verdikleri cevaplardan “eğitim” teması belirlenmiştir. Bu tema kapsamında öğretmenlerin %21,9'unun “iletişim becerisi”, %8,4'ünün “pedagojik alan”, %6,2'sinin “akademik donanım” ve %5,6'sının “rehberlik” ifadelerini kullandıkları tespit edilmiştir. Bu tema ve kodların belirlendiği öğretmenlerin görüşme sorusuna verdikleri örnek cevap aşağıda verilmiştir.

FBÖ4 katılımcısının, öğretmenlerin velilere mentorluk yapabilmesi için sahip olması gereken özellikler dışında “iletişim becerisi” özelliğine de sahip olunması gerektiğini belirttiği örnek ifadesi:

“Mentorluk yapabilmek için iyi bir iletişim yeteneği sahip olunması gereklidir. Ayrıca isteklide olunması gerektiğini düşünüyorum.”

FBÖ7 katılımcısının öğretmenlerin velilere mentorluk yapabilmesi için sahip olması gereken özellikler dışında “akademik donanım” özelliğine de sahip olunması gerektiğini belirttiği örnek ifadesi:

“Eğitim alanında faaliyet gösteren diğer girişimlerle, okul dışı öğrenme ortamları ve teknolojik fırsatlarla ilgili bilgi verebilmesi gerekiyor. Bunun için de iyi bir donanıma ihtiyaç vardır”

Öğretmenlerin %57,9’unun ilgili soruya verdikleri cevaplardan “kişilik” teması belirlenmiştir. Bu temaya yönelik cevap veren öğretmenlerin %7,3’ü öğretmenlerin velilere yönelik gerçekleştirdiği mentorluk sürecinde kişilik özelliklerinden “empati” yeteneğinin, yine %7,3’ü “sosyal” yönlerinin ve %6,7’si “kendine güvenme” duygularının yeterli düzeyde gelişmiş olmaları gerektiğini ifade etmişlerdir.

FBÖ43 katılımcısının öğretmenlerin velilere mentorluk yapabilmesi için sahip olması gereken özellikler dışında “empati” özelliğine de sahip olunması gerektiğini belirttiği örnek ifadesi:

“İletişimi yüksek, empati yeteneği gelişmiş olmalıdır.”

FBÖ45 katılımcısının öğretmenlerin velilere mentorluk yapabilmesi için sahip olması gereken özellikler dışında “sosyallik” özelliğine de sahip olunması gerektiğini belirttiği örnek ifadesi:

“İletişim ve sosyal ilişkilerinin iyi olması gerekir.”

3.4. Fen bilimleri öğretmeni görüşme formundaki 4. soruya yönelik elde edilen bulgular

Fen bilimleri öğretmenlerinin “Velilerinizin sorunlarıyla ilgilenmeniz gerektiğini düşünüyor musunuz? Velilerinize hangi konularda mentorluk yapıyorsunuz?” sorularına verdikleri cevapların analizinden elde edilen tema ve kodlar Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Fen Bilimleri öğretmeni görüşme formundaki 4. soruya verilen cevaplardan elde edilen tema ve kodlar

Tema	Kod	f	%
Düşünüyorum	Öğrenciyle ilgili her konuda	29	24,2
	Her konuda	2	1,7
	Öğrencinin akademik başarısı	19	15,8
	Çocuk gelişimi	13	10,8
	Öğrenci davranış bozuklukları	11	9,2
	Öğrenci-veli ilişkisi	9	7,5
	Ailesel konular	2	1,7
	Sosyal hayat	2	1,7
Düşünmüyorum	Fazla iş yükü	9	7,5
	Özel zamanın	7	5,8
	Öğrenciye yapılıyor	7	5,8
Kısmen düşünüyorum	Konu ve içeriğe bağlı	10	8,3
Toplam		120	100

Fen bilimleri öğretmenlerinin %72,5'inin "Velilerinizin sorunlarıyla ilgilenmeniz gerektiğini düşünüyor musunuz? Velilerinize hangi konularda mentorluk yapıyorsunuz?" sorularına verdikleri cevaplardan "düşünüyorum" teması tespit edilmiştir. Ayrıca bu tema kapsamında fen bilimleri öğretmenlerinin %16,3'ü "öğrenci ile ilgili her konuda", %1,7'si "her konuda", %15,8'i "öğrencinin akademik başarısı", %10,8'i "öğrencinin gelişimi", %9,2'si "öğrencinin davranış bozuklukları", %7,5'i "öğrenci veli ilişkileri" ve %1,7'si "ailesel konular" ifadelerini kullanarak velilerin sorunlarına karşı mentorluk yapmaları gerektiğini ifade etmişlerdir.

FBÖ3 katılımcısının, öğretmenlerin velilere karşı "öğrenciyle ilgili her konuda" mentorluk yapma sorumluluğunun olduğunu belirttiği örnek ifadesi:

"Öğrenciyi ilgilendiren konular dışında ilgilenilmesi gerekmez. Ama öğrenci ile ilgili her konuda mentorluk yapmalıyız."

FBÖ13 katılımcısının, öğretmenlerin velilere karşı "öğrencinin akademik başarısı" konusunda mentorluk yapma sorumluluğunun olduğunu belirttiği örnek ifadesi:

"Ben daha çok LGS konusunda çocuklara çok baskı yapılmaması gerektiğinin ve aralarındaki ilişkilerinin çok iyi olması gerektiği konusunda yapıyorum."

Fen bilimleri öğretmenlerinin %19,1'inin görüşme formundaki ilgili soruya verdikleri cevaplardan "düşünmüyorum" teması belirlenmiştir. Bu tema kapsamında öğretmenlerin %7,5'inin "fazla iş yükü", %5,8'inin "özel zaman" ve %5,8'inin "öğrenciye yapılıyor" ifadelerini kullanarak öğretmenlerin velilerin sorunlarıyla ilgilenmemesi gerektiğini belirttikleri tespit edilmiştir. Bu tema ve kodların belirlendiği öğretmenlerin görüşme sorusuna verdikleri örnek cevaplar aşağıda verilmiştir.

FBÖ16 katılımcısının, öğretmenlerin velilere karşı "fazla iş yükü" konusunda mentorluk yapma sorumluluğunun olmadığını belirttiği örnek ifadesi:

"Yıl içerisinde çok fazla evrak ve öğrenci sorunlarıyla uğraşıyoruz."

Fen bilimleri öğretmenlerinin %8,3'ünün "Velilerinizin sorunlarıyla ilgilenmeniz gerektiğini düşünüyor musunuz? Velilerinize hangi konularda mentorluk yapıyorsunuz?" sorusuna verdikleri cevaplardan "kısmen düşünüyorum" teması belirlenmiştir. Ayrıca bu tema kapsamında fen bilimleri öğretmenlerinin %8,3'ü "konu içeriğine bağlı" ifadesini kullanarak velilerin sorunlarına karşı kısmen sorumluluklarının olduğunu belirtmişlerdir.

FBÖ44 katılımcısının, öğretmenlerin velilere karşı "konu içeriğine bağlı" konusunda mentorluk yapma sorumluluğunun kısmen olduğunu belirttiği örnek ifadesi:

"Kısmen. Öğrenciyi doğrudan etkileyen bir problem olursa mentorluk yaparım."

3.5. Fen bilimleri öğretmeni görüşme formundaki 5. soruya yönelik elde edilen bulgular

Çalışma kapsamında öğretmenlerin "Veliler sizden hangi konularda yardım ve destek bekliyor, bu beklentiye karşılayabiliyor musunuz?" sorusuna verdikleri cevapların analizinden elde edilen tema ve kodlar Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Fen Bilimleri öğretmeni görüşme formundaki 5. soruya verilen cevaplardan elde edilen tema ve kodlar

Tema	Kod	f	%
Genel konular	Her konuda	20	12
Öğrenci ile ilgili konular	Öğrencinin akademik gelişimi	72	44
	Çocuk gelişimi	25	15
	Davranış bozuklukları	22	14
	Teknolojik konular	5	3,1
Aile ile ilgili konular	Aile içi iletişim	13	8
	Öğrenci veli ilişkisi	4	2,4
	Maddi sorunlar	2	1,6
Toplam		163	100

Tablo 5 incelendiğinde fen bilimleri öğretmenlerinin %12'sinin “Veliler sizden hangi konularda yardım ve destek bekliyor?” sorusuna verdikleri cevaplardan “genel konular” temasının belirlendiği görülmüştür. Ayrıca bu tema kapsamında öğretmenlerin tamamının “her konuda” ifadesini kullanarak velilerin kendilerinden yardım bekledikleri düşündükleri tespit edilmiştir.

FBÖ78 katılımcısının, velilerin kendisinden “her konuda” destek beklediklerini belirttiği örnek ifadesi:

“Veliler öğretmenlerden birçok alanda destek bekliyor.”

Öğretmenlerin %76,1'inin görüşme formundaki ilgili soruya verdikleri cevaplardan “öğrenci ile ilgili konular” teması belirlenmiştir. Bu tema kapsamında öğretmenlerin %44'ü “öğrencilerin akademik gelişimi”, %15'i “çocuk gelişimi”, %14'ü “davranış bozuklukları” ve %3,1'i “teknolojik konular” ifadelerini kullanarak velilere mentorluk yapacağını belirtmişlerdir.

FBÖ89 katılımcısının, velilerin kendisinden “öğrencinin akademik gelişimi” hakkında destek beklediklerini belirttiği örnek ifadesi:

“Genellikle çocuğumun derslerindeki başarısını arttırmak için destek alıyorum. Bunun yanında ek kaynak kitaplar hakkında da bilgi alıyorum.”

Fen bilimleri öğretmenlerinin %12'sinin “Veliler sizden hangi konularda yardım ve destek bekliyor?” sorusuna verdikleri cevaplardan “aile ile ilgili konularda” teması belirlenmiştir. Bu tema kapsamında öğretmenlerinin %8'i “aile içi iletişim”, %2,4'ü “öğrenci veli ilişkileri” ve %1,2'si “maddi sorunlar” ifadelerini kullanarak velilerin kendilerinden destek ve yardım beklediklerini belirtmişlerdir.

FBÖ10 katılımcısının velilerin öğretmenlerden “aile içi iletişim” konusunda destek beklediğine ilişkin örnek ifadesi:

“Çocuklarıyla olan ilişkileri konusunda yardım istiyorlar.”

3.6. Fen bilimleri öğretmeni görüşme formundaki 6. soruya yönelik elde edilen bulgular

Fen bilimleri öğretmenlerinin “Uyguladığınız mentorluk sürecinde hangi sorunlarla karşılaşıyorsunuz? Velilerinize hangi konularda mentorluk yapıyorsunuz?” sorularına verdikleri cevapların analizinden elde edilen tema ve kodlar Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Fen Bilimleri öğretmeni görüşme formundaki 6. soruya verilen cevaplardan elde edilen tema ve kodlar

Tema	Kod	f	%
Sorunla karşılaşmadım	Sorunla karşılaşmadım	41	31,3
	Velinin ilgisizliği	30	22,9
Karşılaşılan sorunlar	Sağlıklı iletişim kuramama	16	12,2
	Durumu kabullenmeme	12	9,2
	Zaman	8	6,1
	Farklı konulara girilmesi	7	5,3
	Kendi yetersizliği	6	4,6
	Velinin eğitim düzeyi	4	3,1
	Gelişime kapalı olma	3	2,3
	Veliye ulaşamama	2	1,5
	Bencillik duygusu	2	1,5
Toplam		131	100

Tablo 6 incelendiğinde fen bilimleri öğretmenlerinin %31,3'ü “Uyguladığınız mentorluk sürecinde hangi sorunlarla karşılaşıyorsunuz?” sorusuna verdikleri cevaplardan “sorunla karşılaşmadım” temasının belirlendiği görülmüştür.

FBÖ18 katılımcısının velilere yönelik gerçekleştirdiği mentorluk sürecinde “sorunla karşılaşmadığını” belirttiği örnek ifadesi:

“Herhangi bir sorunla karşılaşmadım.”

Fen bilimleri öğretmenlerinin %68,7’sinin görüşme formundaki 6. soruya verdikleri cevaplardan “sorunla karşılaştım” teması belirlenmiştir. Ayrıca öğretmenlerin velilere mentorluk uygulama sürecinde yaşadıkları sorunları belirtirken %22,9’unun “velinin ilgisizliği”, %12,2’sinin “sağlıklı iletişim kuramama”, %9,2’sinin “durumu kabullenmeme”, %6,1’inin “zaman”, %5,3’ünün “farklı konulara girmesi”, %4,6’sının “kendi yetersizliği”, %3,1’inin “velinin eğitim düzeyi”, %2,3’ünün “velinin gelişime kapalı olması”, ve %1,5’inin “veliye ulaşamama” ile “bencillik duygusu” ifadelerini kullandıkları tespit edilmiştir.

FBÖ11 katılımcısının velilere mentorluk sürecinde “veli ilgisizliği” ile ilgili sorun yaşadığını belirttiği örnek ifadesi:

“Aileler sorun olarak gördüğüm konuları, davranışı, sözü ya da durumu sorun olarak görmeyebiliyorlar. Sorunumuza bir çözüm bulduğumuzda aile ile bu çözümler de ortak noktada buluşamıyoruz. Bulduğumuz çözümü de hayata geçiremiyorlar. Beraber hareket edemiyoruz. Sorun ve çözümlerde iletişim halinde olmak hem öğretmeni hem de velinin kendini geliştirmesine yardımcı olmaktadır. Süreçte iletişim kurmak, rehberlik etmek yorucu olabiliyor ve fazla iletişim halinde olmak öğrenciyle olan ilişkiyi de etkileyebiliyor.”

FBÖ16 katılımcısının velilere mentorluk sürecinde velinin “durumu kabullenmemesi” ile ilgili sorun yaşadığına yönelik örnek ifadesi:

“Veli, çocuğunun yaptıklarını ya da yapmadıklarını kabullenmemesi en büyük sorun.”

3.7. Fen bilimleri öğretmeni görüşme formundaki 7. soruya yönelik elde edilen bulgular

Çalışma kapsamında öğretmenlerin “Velilere daha iyi mentorluk hizmeti nasıl verilebilir? Bu konuda herhangi bir eğitime (panel, seminer, konferans, kongre vb.) katıldınız mı?” sorularına verdikleri cevapların analizinden elde edilen tema ve kodlar Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Fen Bilimleri öğretmeni görüşme formundaki 7. soruya verilen cevaplardan elde edilen tema ve kodlar

Tema	Kod	f	%
Katıldım	Seminer	32	26,7
	Konferans	19	15,8
	Aile eğitimi	19	15,8
	Hizmet içi eğitim	17	14,2
	Üniversitede	15	12,5
Katılmadım	Katılmadım	18	15,0
Toplam		120	100

Katılımcıların %85’inin “Bu konuda herhangi bir eğitime (panel, seminer, konferans, kongre vb.) katıldınız mı?” sorusuna verdiği cevaplardan “katıldım” teması belirlenmiştir. Ayrıca katılımcıların bu konuda eğitim aldıklarını belirtirken %26,7’sinin cevaplarında “seminer”, %15,8’inin “konferans”, %15,8’inin “aile eğitimi”, %14,2’sinin “hizmet içi eğitim” ve %12,5’inin “üniversite” ifadelerini kullandıkları ön plana çıkmıştır. Bu tema ve kodların belirlendiği öğretmenlerin görüşme sorusuna verdikleri örnek cevaplar aşağıda verilmiştir.

FBÖ38 katılımcısının mentorluk konusunda eğitim alma durumu hakkında “konferans” kodunun belirlendiği örnek ifadesi:

“Seminer ve konferanslara katıldım.”

Fen bilimleri öğretmenlerinin %15’inin ilgili soruya verdikleri cevaplardan “katılmadım” teması ön plana çıkmıştır.

FBÖ65 katılımcısının mentorluk konusunda herhangi bir eğitime katılma durumu hakkındaki “katılmadım” kodunun belirlendiği örnek ifadesi:

“Mentorluk konusunda herhangi bir eğitime katılmadım.”

3.8. Fen bilimleri öğretmeni görüşme formundaki 8. soruya yönelik elde edilen bulgular

Fen bilimleri öğretmenlerinin “Velilerinizle nerede ve ne sıklıkla görüşüyorsunuz? Görüşme zamanlarını kim, neye göre belirliyor?” sorularına verdikleri cevapların analizinden elde edilen tema ve kodlar Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Fen Bilimleri öğretmeni görüşme formundaki 8. soruya verilen cevaplardan elde edilen tema ve kodlar

Tema	Kod	f	%
Okul yönetimi	Veli toplantısında	40	33,3
	Görüşme saatlerinde	23	19,2
Öğretmen	Boş dersimde	18	15,0
	Akademik ölçüm sonrası	8	6,7
	Sorun oldukça	4	3,3
Öğretmen veli beraber	Velinin boş zamanında	14	11,7
	Veli istediği ve boş ders	13	10,8
Toplam		120	100

Tablo 8 incelendiğinde fen bilimleri öğretmenlerinin %52,5’inin “Velilerinizle nerede ve ne sıklıkla görüşüyorsunuz? Görüşme zamanlarını kim belirliyor?” sorusuna verdikleri cevaplardan “okul yönetimi” temasının belirlendiği görülmüştür. Ayrıca “okul yönetimi” temasının belirlendiği öğretmenlerin %33,3’ünün verdiği cevaplarda “veli toplantılarında” ve %29,2’sinin verdiği cevaplarda “görüşme saatlerinde” ifadelerini kullandıkları ön plana çıkmıştır.

FBÖ16 katılımcısının veliler ile nerede ve ne sıklıkla görüştükleri hakkındaki “veli toplantısında” ve “görüşme saatlerinde” kodlarının belirlendiği örnek ifadeleri:

“Veli toplantısı ya da okulun belirlediği zaman da okulda görüşüyorum.”

“Okulda. Velilerin okulu ziyaret ettiği sıklıkta ve okul idaresi tarafından belirlenen veli toplantılarında görüşüyoruz. Bu saatleri okul idaresi öğretmenlerimizin boş ders saatlerine denk getirerek düzenliyor. Veli toplantılarımız hafta sonu olduğu için zaman problemi olmuyor.”

Öğretmenlerin %25'inin ilgili soruya verdikleri cevaplardan “öğretmen” teması belirlenmiştir. Bu tema kapsamında öğretmenlerin %15'i “boş dersimde” ve %6,7'si “akademik ölçüm sonrası” ve %3,3'ü “sorun oldukça” ifadelerini kullanarak velilerle görüşme yaptıklarını belirtmişlerdir. Bu kodların belirlendiği öğretmenlerin görüşme sorusuna verdikleri örnek cevaplar aşağıda verilmiştir.

FBÖ33 katılımcısının veliler ile nerede ve ne sıklıkla görüştükleri hakkındaki “akademik ölçüm sonrasında” kodlarının belirlendiği örnek ifadesi:

“Yıl içerisinde aylık ve dönemlik öğrencinin akademik durumunu belirlemek için sınavlar yapıyorum. Bu sınavlardan sonra velilerimi görüşmeye çağırıyorum.”

Fen bilimleri öğretmenlerinin %22,5'inin ilgili formdaki 8. soruya verdikleri cevaplardan “öğretmen veli beraber” teması belirlenmişti. Bu tema kapsamında öğretmenlerin %11,7'si “velinin boş zamanında” ve %10,8'i “veli isteği ve boş ders” ifadelerini kullanarak veliler ile görüşmeler yaptıklarını belirtmişlerdir.

FBÖ87 katılımcısının veliler ile nerede ve ne sıklıkla görüştükleri hakkındaki “veli istediği ve boş derslerimde” kodunun belirlendiği örnek ifadesi:

“Karşılıklı, ihtiyaca yönelik ve süreç odaklı görüşüyoruz. Veli önceden bilgi veriyor boş dersimde veliyi bekliyorum.”

3.9. Fen bilimleri öğretmeni görüşme formundaki 9. soruya yönelik elde edilen bulgular

Çalışma kapsamında fen bilimleri öğretmenlerinin “Veliler size kolaylıkla ulaşabiliyor mu? Siz velilerinize kolaylıkla ulaşabiliyor musunuz?” sorularına verdikleri cevapların analizinden elde edilen tema ve kodlar Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. Fen Bilimleri öğretmeni görüşme formundaki 9. soruya verilen cevaplardan elde edilen tema ve kodlar

Tema	Kod	f	%
Ulaşılabilir	İletişim bilgisinin olması	70	58,3
	Whatsapp gruplarından	20	16,7
	Okul saatlerinde	19	15,8
Ulaşamıyorlar	Okul saatleri dışında telefonu açmama	8	6,7
	Çok rahatsız etme	3	2,5
Toplam		120	100

Fen bilimleri öğretmenlerinin %90,8'inin "Veliler size kolaylıkla ulaşabiliyor mu? Siz velilere ulaşabiliyor musunuz?" sorularına verdikleri cevaplardan "ulaşılabilir", %9,2'sinin verdikleri cevaplardan ise "ulaşılamıyor" temaları belirlenmiştir. "Ulaşılabilir" temasının belirlendiği öğretmenlerin %58,3'ünün cevaplarında "iletişim bilgisinin olması", %16,7'sinin "whatsapp gruplarından" ve %15,8'inin "okul saatlerinde" ifadelerini kullandıkları tespit edilmiştir.

FBÖ53 katılımcısının ilgili soruya verdiği cevaptan "iletişim bilgisinin olması" kodunun belirlendiği örnek ifadesi:

"Telefon numaralarımızın olmasından dolayı istediğimiz zaman telefon ile birbirimize ulaşabiliyoruz."

FBÖ53 katılımcısının ilgili soruya verdiği cevaptan "whatsapp gruplarından" kodunun belirlendiği örnek ifadesi:

"Whatsapptan ulaşım sağlanıyor."

"Ulaşılamıyor" temasının belirlendiği öğretmenlerin %6,7'sinin ilgili soruya verdikleri cevaplarda "okul saatleri dışında telefonu açmama" ve %2,5'inin "çok rahatsız etme" ifadelerini kullandıkları ön plana çıkmıştır.

FBÖ103 katılımcısının ilgili soruya verdiği cevaptan "okul saatleri dışında telefonu açmama" kodunun belirlendiği örnek ifadesi:

“Okul dışında özel hayatım olduğu için telefonumu çok acil durum olmadığı sürece açmıyorum.”

3.10. Fen bilimleri öğretmeni görüşme formundaki 10. soruya yönelik elde edilen bulgular

Fen bilimleri öğretmenlerinin “Velilerinize fikir ve görüşlerinizi rahatlıkla söyleyebiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevapların analizinden elde edilen tema ve kodlar Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Fen Bilimleri öğretmeni görüşme formundaki 10. soruya verilen cevaplardan elde edilen tema ve kodlar

Tema	Kod	f	%
Söyleyebiliyorum	Öğretmen-öğrenci-veli ilişkisi için	32	26,7
	Velinin öğrenim durumunun iyi olması	25	20,8
	Usulüne uygun olarak	19	15,8
	İletişime açık olan velilere	18	15,0
Söyleyemiyorum	Aile tutucu	6	5,0
	Çekinme	3	2,5
Kısmen söyleyebiliyorum	Velinin ruh haline göre	17	14,2
Toplam		120	100

Tablo 10 incelendiğinde fen bilimleri öğretmenlerinin %78,3’ünün “Velilerinize fikir ve görüşlerinizi rahatlıkla söyleyebiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevaplardan “söyleyebiliyorum” temasının belirlendiği görülmüştür. Ayrıca bu tema kapsamında fen bilimleri öğretmenlerinin %26,7’sinin “öğretmen-öğrenci-veli ilişkisi için”, %20,8’inin “velinin öğrenim durumunun iyi olduğu” durumlarda, %15,8’inin “usulüne uygun olarak” ve %15’inin “iletişe açık olan velilere” fikir ve görüşlerini rahatlıkla söyleyebildikleri belirlenmiştir.

FBÖ49 katılımcısının ilgili soruya verdiği cevaptan “öğretmen-öğrenci-veli ilişkisi için” kodunun belirlendiği örnek ifadesi:

“Evet. Öğrenci, öğretmen, veli iş birliğini önemsiyorum. Veliyi sürece katmak önemli.”

FBÖ73 katılımcısının ilgili soruya verdiği cevaptan “usulüne uygun olarak” kodunun belirlendiği örnek ifadesi:

“Nasıl söylediğimiz çok önemli. Bu konuya dikkat ederek her türlü fikir ve görüşümü paylaşabiliyorum.”

Fen bilimleri öğretmenlerinin %7,5’inin ilgili soruya verdikleri cevaplardan “söyleyemiyorum” temasının belirlendiği görülmüştür. Ayrıca öğretmenlerin %5’inin verdikleri cevaplarda “aile tutucu” ve %2,5’inin verdikleri cevaplarda “çekinme” ifadelerini kullandıkları belirlenmiştir. Bu tema ve kodların belirlendiği fen bilimleri öğretmenlerinin görüşme sorusuna verdikleri örnek cevaplar aşağıda verilmiştir.

FBÖ73 katılımcısının ilgili soruya verdiği cevaptan “aile tutucu” kodunun belirlendiği örnek ifadesi:

“Hayır. Çok tutucular.”

FBÖ79 katılımcısının ilgili soruya verdiği cevaptan “çekinme” kodunun belirlendiği örnek ifadesi:

“Hayır korkuyoruz. Aile nasıl bir tepki verir bilemiyorum. Sonuçta buraya yeni geldim ve yabancıyım. Bu yüzden söylemekten çekiniyorum.”

Fen bilimleri öğretmenlerinin %14,2’sinin ilgili formdaki 10. soruya verdikleri cevaplardan “kısmen söyleyebiliyorum” temasının ve “velinin ruh haline göre” kodunun belirlendiği ön plana çıkmıştır.

FBÖ74 katılımcısının ilgili soruya verdiği cevaptan “velinin ruh haline göre” kodunun belirlendiği örnek ifadesi:

“Her zaman değil. Ters tepkiyle karşılaştığımız durumlar olabiliyor. Velinin durumu yani ruh haline göre değişiyor.”

3.11. Fen bilimleri öğretmeni görüşme formundaki 11. soruya yönelik elde edilen bulgular

Çalışma kapsamında öğretmenlerin “Velileriniz ile okul dışında da görüşüyor musunuz? Görüşüyorsanız bu görüşmelerin amaç ve içeriği nedir?” sorularına verdikleri cevapların analizinden elde edilen tema ve kodlar Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Fen Bilimleri öğretmeni görüşme formundaki 11. soruya verilen cevaplardan elde edilen tema ve kodlar

Tema	Kod	f	%
Görüşüyorum	Ev ödevleri	12	10,0
	Akademik gelişim	9	7,5
	Özel durumlar	8	6,7
	Gezi	4	3,3
	İletişim içinde olma	3	2,5
Görüşmüyorum	Özel zamanım	64	53,3
	Okulda görüşme	20	16,7
Toplam		120	100

Fen bilimleri öğretmenlerinin %30’unun “Velileriniz ile okul dışında da görüşüyor musunuz? Görüşüyorsanız bu görüşmelerin amaç ve içeriği nedir?” sorusuna verdikleri cevaplardan “görüşüyorum” teması belirlenmiştir. Ayrıca bu tema kapsamında öğretmenlerin %10’unun “ev ödevleri”, %7,5’inin “akademik gelişim”, %6,7’sinin “özel durumlar”, %3,3’ünün “gezi” ve %2,5’inin “iletişim içinde olma” ifadelerini kullanarak veliler ile okul dışında görüştüğünü belirtmişlerdir. Bu tema ve kodların belirlendiği fen bilimleri öğretmenlerinin görüşme sorusuna verdikleri örnek cevaplar aşağıda verilmiştir.

FBÖ40 katılımcısının ilgili soruya verdiği cevaptan “akademik gelişim” kodunun belirlendiği örnek ifadesi:

“Çoğunlukla öğrencinin akademik durumu ve sınavlar hakkında görüşmeler oluyor.”

FBÖ76 katılımcısının ilgili soruya verdiği cevaptan “gezi” kodunun belirlendiği örnek ifadesi:

“Sınıf pikniği ya da yemek organizasyonlarına velileri dâhil edebiliyorum.”

Fen bilimleri öğretmenlerinin %70'inin ilgili soruya verdikleri cevaplardan "görüşmüyorum" teması belirlenmiştir. Bu tema kapsamında öğretmenlerin %53,3'ünün "özel zamanım" ve %16,7'sinin "okulda görüşmem yetiyor" ifadelerini kullanarak veliler ile okul dışında görüşmediklerini belirtmişlerdir.

FBÖ5 katılımcısının ilgili soruya verdiği cevaptan "okulda görüşme" kodunun belirlendiği örnek ifadesi:

"Hayır, görüşmelerim okulda oluyor."

FBÖ89 katılımcısının ilgili soruya verdiği cevaptan "özel zamanım" kodunun belirlendiği örnek ifadesi:

"Okul içinde yeterince ilgileniyorum O yüzden okul dışında kendi özel zamanım olduğu için görüşmüyorum."

3.12. Fen bilimleri öğretmeni görüşme formundaki 12. soruya yönelik elde edilen bulgular

Fen bilimleri öğretmenlerinin "Velileriniz ile okul sınırları içinde veli-öğretmen resmiyeti içinde mi yoksa daha az resmi bir ortamda ve arkadaşça mı görüşmek isterdiniz?" sorusuna verdikleri cevapların analizinden elde edilen tema ve kodlar Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12. Fen Bilimleri öğretmeni görüşme formundaki 12. soruya verilen cevaplardan elde edilen tema ve kodlar

Tema	Kod	f	%
Okul sınırları içinde veli-öğretmen resmiyeti içinde	Resmi olmalı	74	61,6
	Veli-Öğretmen sınırı için	15	12,5
	Arkadaşça	19	15,8
Daha az resmi, bir ortamda ve arkadaşça	Daha az resmi	7	5,8
	Okul yeterince resmi	5	4,2
Toplam		120	100

Tablo 12 incelendiğinde fen bilimleri öğretmenlerinin %74,1'inin "Velileriniz ile okul sınırları içinde veli-öğretmen resmiyeti içinde mi yoksa daha az resmi bir ortamda ve arkadaşça mı görüşmek isterdiniz?" sorusuna verdikleri cevaplardan "okul sınırları içerisinde veli-

öğretmen resmiyeti içinde” temasının belirlendiği görülmüştür. Ayrıca bu tema kapsamında öğretmenlerin %61,6’sının “resmi olmalı” ve %12,5’inin “veli öğretmen sınırları içinde” ifadelerini kullanarak veliler ile belli bir resmiyet içinde görüşmeleri gerektiğini belirttikleri ön plana çıkmıştır.

FBÖ25 katılımcısının ilgili soruya verdiği cevaptan “resmi olmalı” kodunun belirlendiği örnek ifadesi:

“Okul içinde ve resmi.”

FBÖ76 katılımcısının ilgili soruya verdiği cevaptan “veli-öğretmen sınırları içinde” kodunun belirlendiği örnek ifadesi:

“Veli öğretmen resmiyetini tercih ediyorum.”

Fen bilimleri öğretmenlerinin %25,9’unun ilgili soruya verdikleri cevaplardan “daha az resmi, bir ortamda ve arkadaşça” teması belirlenmiştir. Bu tema kapsamında öğretmenlerin %15,8’inin “arkadaşça”, %5,8’inin “daha az resmi” ve %4,2’sinin “okul yeterince resmi” ifadelerini kullanarak veliler ile daha az resmiyet içinde görüşmek istedikleri tespit edilmiştir.

FBÖ55 katılımcısının ilgili soruya verdiği cevaptan “arkadaşça” kodunun belirlendiği örnek ifadeleri:

“Veliler ile az resmi ve arkadaşça ortamda görüşmeyi tercih ederim.”

“Mekândan çok görüşmenin içeriği önemli bence. Hiçbir velimle idare odalarında görüşmem. Görüşmelerim arkadaşça ve samimi olması gerektiğini düşünüyorum.”

3.13. Fen bilimleri öğretmeni görüşme formundaki 13. soruya yönelik elde edilen bulgular

Fen bilimleri öğretmenlerinin “Veli görüşmelerinizde bir sınırlamanız var mıdır? Nasıl ve neden?” sorularına verdikleri cevapların analizinden elde edilen tema ve kodlar Tablo 13’te verilmiştir.

Tablo 13. Fen Bilimleri öğretmeni görüşme formundaki 13. soruya verilen cevaplardan elde edilen tema ve kodlar

Tema	Kod	f	%
Vardır	Zaman	54	45,0
	Konu içeriği (özel konulara girmem)	23	19,2
	Üslup	6	5,0
	Önem (gereksiz konular)	2	1,7
Yoktur	Öğrenci yararına	25	20,8
	Akademik gelişme için	10	8,3
Toplam		120	100

Fen bilimleri öğretmenlerinin %70,9’unun “Veli görüşmelerinizde bir sınırlamanız var mıdır? Nasıl ve neden?” sorusuna verdikleri cevaplardan “vardır” teması belirlenmiştir. Ayrıca bu tema kapsamında öğretmenlerin %45’i “zaman”, %19,2’si “konu içeriği”, %5’i “üslup” ve %1,7’si “önem” ifadelerini kullanarak veliler ile görüşmelerinde belirli bir sınırlamanın olduğunu belirtmişlerdir.

FBÖ76 katılımcısının ilgili soruya verdiği cevaptan “zaman” kodunun belirlendiği örnek ifadesi:

“Var. Telefonla hafta sonu ve akşam saat 20.00 dan sonra kesinlikle aranmak istemediğimi belirtiyorum.”

FBÖ98 katılımcısının ilgili soruya verdiği cevaptan “konu içeriği” kodunun belirlendiği örnek ifadesi:

“Öğretmenlik mesleğinin sorumluluğu dışına çıkmaktan hoşlanmıyorum. Bazen görüşme uzadıkça veliler özel hayat paylaşımlarında bulunabiliyor. Buralara girmeyelim.”

Öğretmenlerin %29,1'inin ilgili soruya verdikleri cevaplardan “yoktur” teması belirlenmiştir. Bu tema kapsamında öğretmenlerin %20,8'i “öğrenci yararına” ve %8,3'ü “akademik gelişim için” ifadelerini kullanarak veliler ile görüşmelerinde sınırlamalarının olmadığını belirtmişlerdir.

FBÖ88 katılımcısının ilgili soruya verdiği cevaptan “öğrenci yararına” kodunun belirlendiği örnek ifadesi:

“Yoktur. Çünkü öğrenci için ne zaman olursa yardımcı olabilirim.”

FBÖ106 katılımcısının ilgili soruya verdiği cevaptan “akademik gelişim için” kodunun belirlendiği örnek ifadesi:

“Sınırlamam yok. Mümkün olduğunca kendilerini rahat hissettirerek anlatmalarını sağlamaya çalışıyorum. Çünkü aile ile ilgili ne kadar bilgi sahibi olunursa eğitim öğretim faaliyetleri o kadar verimli oluyor.”

3.14. Fen bilimleri öğretmeni görüşme formundaki 14. soruya yönelik elde edilen bulgular

Çalışma kapsamında öğretmenlerin “Mentorluk yapma amacınız nedir? Bu paylaşım sonucunda velilerde beklediğiniz etkiler nelerdir?” sorularına verdikleri cevapların analizinden elde edilen tema ve kodlar Tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 14. Fen Bilimleri öğretmeni görüşme formundaki 14. soruya verilen cevaplardan elde edilen tema ve kodlar

Tema	Kod	f	%
Olumlu etkiler	Öğrenci akademik başarısı	35	29,2
	Öğrenci gelişimi	22	18,3
	Veli ile iletişim	19	15,8
	Başarının artması	15	12,5
	Psikolojik destek	9	7,5
	Olumlu davranış arttırma	6	5,0
	Bireysel gelişim	6	5,0
Fikrim yok	Mentörlük yapmıyorum	8	6,7
Toplam		120	100

Fen bilimleri öğretmenlerinin %93,3'ünün ilgili soruya verdikleri cevaplardan “olumlu etkiler” teması belirlenmiştir. Bu tema kapsamında fen bilimleri öğretmenlerinin %29,2'si “öğrencinin akademik başarısı”, %18,3'ü “öğrencinin gelişimi”, %15,8'i “veli ile iletişim”, %12,5'i “başarının artması”, %7,5'i “psikolojik destek”, %5'i “olumlu davranışı arttırma” ve %5'i “bireysel gelişim” ifadelerini kullanarak veliler ile mentorluk yapılmasının olumlu etkilerinin olduğunu belirtmişlerdir. Bu tema ve kodların belirlendiği fen bilimleri öğretmenlerinin görüşme sorusuna verdikleri örnek cevaplar aşağıda verilmiştir.

FBÖ49 katılımcısının ilgili soruya verdiği cevaptan “öğrencinin akademik başarısı” kodunun belirlendiği örnek ifadesi:

“Veliye güzel bir mentorluk yaparak çocuğunun eğitim kalitesini arttırabiliriz. Böylece akademik başarı da gelir.”

FBÖ56 katılımcısının ilgili soruya verdiği cevaptan “öğrencinin gelişimi” kodunun belirlendiği örnek ifadesi:

“Veli çocuğunu her konuda daha iyi yönlendirir ve psikososyal, bilişsel, ahlaki ve sosyal yönünün gelişimini arttırabilir.”

Fen bilimleri öğretmenlerinin %6,7'sinin formdaki 14. soruya verdikleri cevaplardan “fikrim yok” teması ve “mentorluk yapmıyorum” kodu belirlenmiştir.

FBÖ41 katılımcısının ilgili soruya verdiği cevaptan “mentorluk yapmıyorum” kodunun belirlendiği örnek ifadesi:

“Velilere mentorluk yapmadığım için bir fikrim yok.”

3.15. Fen bilimleri öğretmeni görüşme formundaki 14. soruya yönelik elde edilen bulgular

Fen bilimleri öğretmenlerinin “Mentorluğun veli-öğretmen ilişkisini nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?” sorusuna verdikleri cevapların analizinden elde edilen tema ve kodlar Tablo 15’te verilmiştir.

Tablo 15. Fen Bilimleri öğretmeni görüşme formundaki 15. soruya verilen cevaplardan elde edilen tema ve kodlar

Tema	Kod	f	%
Olumlu	Velinin ilgisi	25	20,8
	Velinin güven duygusu	22	18,3
	Veli ile iletişim becerisi	19	15,8
	Okula karşı olumlu tutum	16	13,3
	Öğretmene karşı olumlu tutum	16	13,3
	Öğrenci takibini	13	10,8
Olumsuz	Aradaki seviye bozulabilir	9	7,5
Toplam		120	100

Tablo 15 incelendiğinde fen bilimleri öğretmenlerinin %92,5’inin ilgili soruya verdikleri cevaplardan “olumlu” temasının belirlendiği görülmüştür. Bu tema kapsamında öğretmenlerin %20,8’i “veli ilgisi”, %18,3’ü “velinin güven duygusu”, %15,8’i “veli ile iletişim becerisi”, %13,3’ü “okula karşı olumlu tutum”, %13,3’ü “öğretmene karşı olumlu tutum” ve %10,8’i “öğrenci takibi” ifadelerini kullanarak mentorluğun veli öğretmen ilişkisini olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Bu durumun aksine öğretmenlerin %7,5’inin ilgili soruya verdikleri cevaplardan “olumsuz” teması ve “aradaki seviye bozulabilir” kodu tespit edilmiştir. Bu kodların belirlendiği fen bilimleri öğretmenlerinin görüşme sorusuna verdikleri örnek cevaplar aşağıda verilmiştir.

FBÖ73 katılımcısının ilgili soruya verdiği cevaptan “okula karşı olumlu tutum” kodunun belirlendiği örnek ifadesi:

“Velinin okula karşı olumlu tutum geliştirdiğini düşünüyorum.”

FBÖ98 katılımcısının ilgili soruya verdiği cevaptan “öğretmene karşı olumlu tutum” kodunun belirlendiği örnek ifadesi:

“Velinin öğretmene duyduğu güveni artırır. Çünkü öğrenci ve kendileri ile ilgili farkındalıklarının arttırılması, planlama ve değerlendirme becerilerinin artırılması, gelişim gereksinimlerinin tespit edilmesi, akademik başarının yükseltilmesi, öğrencinin okula bağlılığının sağlanması, öğrenme motivasyonunun artırılması ve okul-ev arasında etkileşim ve yakın iş birliğinin kolaylaştırılması sağlanmaktadır.”

FBÖ83 katılımcısının ilgili soruya verdiği cevaptan “aradaki seviyeyi bozabilir” kodunun belirlendiği örnek ifadesi:

“İkili arasında alınganlıklar olabilir. Bu da ileriki süreci olumsuz etkileyebilir. Çok samimi olmak velinin söylediklerimi dikkate almamayı ve benimle konuşurken artık seviyesiz davranışlar sergilemesine neden olabilir.”

4. SONUÇLAR, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Çalışma kapsamında fen bilimleri öğretmenlerinin büyük bir kısmının velilere karşı mentorluk sorumluluğu taşıdığını düşündükleri belirlenmiştir. Bunun temel nedeni olarak, öğretmen-veli-öğrenci iletişiminin eğitime olumlu yansıtacağı ve böylece eğitimin kalitesinin artacağı düşünülmektedir. Bu bulguyu destekler şekilde Allen ve Eby (2003), etkili bir mentorluk sürecinin hem mentor hem de mente açısından birçok katkı sağladığını belirtmektedir. Ingersoll ve Strong (2011) da mentorluğun, sadece öğrencilerin değil, aynı zamanda öğretmenlerin mesleki doyumu ve gelişimi açısından da önemli katkılar sağladığını ifade etmektedirler. Çalışmada fen bilimleri öğretmenlerinin velilere özellikle kişisel gelişimleri ve öğrenci ile ilgili konularda mentorluk yaptıkları tespit edilmiştir. Literature göre etkili mentorluk, kişisel doyum, eleştirel düşünme, problem çözme ve bilgi aktarımı gibi becerileri hem mentora hem de menteye kazandırmaktadır (Frei vd., 2010; Hudson, 2016). Kocabaş ve Yirci (2011) de, mentorluğun mentelere sağladığı yararlar arasında kişisel doyum, eleştirel düşünme, bilgi aktarımı ve etkili problem çözme becerilerini saymaktadır.

Araştırma kapsamında, fen bilimleri öğretmenlerinin etkili bir mentorluk için yüksek iletişim becerilerine ve güçlü akademik donanıma sahip olmaları gerektiğini düşündükleri tespit edilmiştir. Conway (2002) çalışmasında mentor-mente arasında iletişimin önemine vurgu yapmaktadır. Öğretmenlerin ayrıca empati kurabilen, kendine güvenen ve beden dilini

etkili kullanan bireyler olmaları gerektiği vurgulanmaktadır. Kalin vd., (2009), mentorlu tevazu sahibi; Mertz (2004), rehberlik eden; Brocbank ve McGill (2006) ise empati yeteneği gelişmiş biri olarak tanımlamaktadır. Öğretmenlerin çoğunluğu mentorluk sürecinde, eğitimin bir parçası olan velilerin sorunlarıyla ilgilenmeleri gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu sayede veliyi eğitim sürecinin içine katarak eğitimin kalitesini ve öğrencinin motivasyonunu artırmayı düşündükleri belirlenmiştir. Epstein (2018), okul-aile iş birliğinin öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimini desteklediğini belirtmektedir. Özeke Kocabaş'a göre (2006) aile katılımı ilk önce okulöncesi dönemde ve ilköğretim kurumlarında uygulanmaya başlanmaktadır. Ancak bu uygulamaların sınırlı olduğu da söylenebilmektedir. Sabancı (2009) son yıllarda artık okulların amaçlarını veli katılımı olmadan gerçekleştiremeyeceğinin anlaşıldığı ve veli katılımının sağlanması için yasal ve yönetsel düzenlemelerin yapıldığını ifade etmektedir. Eğitimin daha iyi ve istenilen duruma gelmesi için öğretmenlerin ve eğitim kurumlarının aileyi okulla iş birliği içine sokması gerekmektedir. Bu sayede hem velide okula karşı olumlu tavır hem de öğrencide istendik gelişmeler olabileceği düşünülmektedir.

Çalışmada, öğretmenler velilerin genellikle akademik konularda yardım talep ettiklerini, kendilerinin de bu talepleri karşılamaya çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Tsen vd., (2012) öğrencilerin akademik başarıları için mentorluğun kritik öneme sahip olduğunu belirtmektedirler. Epstein ve Sheldon (2006), ailelerin çocuklarının akademik başarılarıyla ilgili daha fazla bilgiye ihtiyaç duyduklarını ve bu bilginin sağlanmasının aile-okul ilişkilerini güçlendirdiğini ortaya koymaktadır. Henderson ve Mapp (2002) nitelikli okul-aile iş birliğinin özelliklerinden birisinin, aileleri çocuklarının akademik başarıları ve gelişimleri ile ilgili bilgi edinmeye yönlendirmek olduğunu ifade etmektedir. Veli ve öğretmenlerin akademik konularda daha çok iletişim halinde olmalarının nedeni özellikle teknolojik gelişmeler ve müfredat değişiklikleri düşünülebilir. Çalışmaya katılan fen bilimleri öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğunun mentorluk sürecinde bir sorunla karşılaşmadıkları tespit edilmiştir. Ancak bazı öğretmenlerin iletişim eksikliği, kişisel veya dışsal nedenler sebebiyle zaman zaman sorunlar yaşadıkları belirlenmiştir. Yüzgeç (2008), okul ile iş birliği içinde olan ailelerin okulun gelişimine katkı sunduğunu ifade etmektedir. Ayrıca ailelerin bu davranışı sağlamalarının okul, veli ve öğrencinin birlikte öğrenen okul ortamını oluşturduğunu da belirtmektedir. Şişman (2002) da yapmış olduğu çalışmada ailelerin okul süreçlerine katıldığında, ailelerin sosyoekonomik durumu, etnik durumu ve eğitim düzeyine bağlı olmaksızın öğrencilerin çok daha başarılı oldukları sonucunu ortaya koymaktadır. Öğrencilerin kendi aileleri ve öğretmenleri tarafından

kontrol edildiğini ve önem verildiğini gören öğrencilerin gelişimlerinin olumlu yönde olacağı düşünülmektedir. Fen bilimleri öğretmenleri mentorluk sürecinin daha verimli ve istenilen hedefe ulaşması için öğretmenlere hizmet içi eğitimlerin verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Özellikle iletişim, empati ve psikolojik danışmanlık gibi alanlarda öğretmenlerin desteklenmesi gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca fen bilimleri öğretmenleri, velilere eğitimlerin dışında ihtiyaç duyulması durumunda uzman desteğinin de verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Kulbak (2019), mesleki gelişim etkinliklerinin öğretmen ihtiyaçlarına göre isteğe bağlı yapılması gerektiğini vurgulamaktadır. Benzer şekilde Darling-Hammond vd., (2017) de, öğretmenlerin mesleki gelişimlerinin bireysel ihtiyaçlara göre yapılandırılmasının sürecin kalitesini artırdığını savunmaktadır. Miser (2002), öğretmenlerin çağın gereklerine uyum sağlayarak kendilerini sürekli geliştirmeleri gerektiğini belirtmektedir.

Çalışma sonuçlarına göre öğretmenler, velilerle genellikle bir sorun ya da ihtiyaç doğrultusunda iletişime geçtiklerini belirtmişlerdir. Böylece öğretmen veli resmiyetinin korunduğunu ve iletişimin daha sağlıklı olduğunu dile getirmişlerdir. Bunun yanında bazı öğretmenlerin ise dönemsel ya da fırsat buldukça veliler ile iletişim kurduklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca çalışma kapsamında öğretmenlerin yaşanan sorunlara anında müdahale ederek sorunun uzamasını veya başka sorunlara yol açmasını engellemeye çalıştıkları belirlenmiştir. Mentorluk ilişkilerinin başarılı olabilmesi için düzenli ve planlı görüşmelerin yapılması gerektiği, bu süreçte zaman yönetiminin kritik önemde olduğu belirtilmektedir (Ehrich et al., 2014; Hudson, 2016). Benzer şekilde Boyle ve Boice (1998) da mentorluk programlarının başarılı olabilmesi için sürecin sistematik bir şekilde yürütülmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bu durum düşünüldüğünde, mentorluk sürecinin başarıya ulaşmasında belirli bir sistematik düzen içerisinde yapılmasının gerekliliği ön plana çıkmaktadır. Ehrich vd. (2004), mentor-mentee arasında yeterli zaman ayrılmamasının sorunlara yol açabileceğini ifade etmektedir. Darwin ve Palmer (2009) ise öğretmen ve velilerin ayda bir görüşmesinin uygun olduğunu belirtmektedir. Elde edilen bulgular, öğretmen ve velilerin ihtiyaç duyduklarında birbirlerine ulaşabildiklerini göstermektedir. Singh vd., (2002), bu tür ihtiyaç odaklı ve düzensiz iletişimi "informal mentorluk" olarak tanımlamaktadır. Bu bağlamda çalışma kapsamında öğretmenlerin velilere informal mentorluk yaptığı söylenebilir.

Araştırmada, öğretmenlerin velilerle açık ve dürüst bir iletişim kurabildikleri tespit edilmiştir. Bu durum öğretmen-veli arasındaki güvenin ve karşılıklı anlayışın gelişmesine katkı sağlamaktadır. Literature göre etkili mentor-mentee ilişkilerinde açıklık ve güven, sürecin

sürdürülebilirliğini doğrudan etkilemektedir (Ragins & Kram, 2007; Eby et al., 2013). Kılınç ve Alparslan (2014), mentor ve mente arasındaki iletişimin güçlü olmasının süreci olumlu etkilediğini belirtmektedir. Kendini mentoruna karşı açık ve doğru bir şekilde ifade edebilen mente bu ilişkiden daha fazla fayda elde edebilmektedir. Bu sayede de öğretmen ve veli arasında iletişimin ve güven duygusunun arttığı belirlenmektedir.

Alan yazın, okul-aile iş birliği programlarının çocukların gelişimi üzerinde olumlu etkileri olduğunu ortaya koymaktadır (Binbir & Ertürk, 2020). Benzer şekilde Noe (1988) mentor ile mentenin iş ortamı dışında da görüşmesinin mentorluk ilişkilerine olumlu katkıları olduğunu ifade etseler de bu çalışmada öğretmenler, okul dışındaki görüşmelerin veli öğretmen arasındaki ilişkiye zarar vereceğini belirtmişlerdir. Ayrıca fen bilimleri öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu görüşmelerin, okul sınırları içinde ve belirli bir resmiyet çerçevesinde gerçekleşmesi gerektiği ve bu sayede hem öğretmen veli sınırının korunacağını hem de öğrencinin motivasyonunun artacağını düşündükleri tespit edilmiştir. Bu yaklaşım, profesyonel sınırların korunması ve öğretmen-veli rollerinin netleştirilmesi açısından önem arz etmektedir (Grossman, 2010). Celep'e (2008) göre ailesiyle öğretmenin iş birliği içerisinde olduğunu gören öğrenciler, daha yapıcı davranışlar gösterme eğiliminde bulunmaktadır.

Son olarak, fen bilimleri öğretmenleri mentorluk sürecinde velilerden genellikle olumlu geri bildirim aldıklarını, eleştiri alındığında ise bunun yapıcı nitelikte olduğunu ifade etmişlerdir. Bunun yanında mentorluk sürecinin öğretmen-veli ilişkilerine olumlu yansıdığını ve öğrenci gelişimine katkı sağladığını belirtmişlerdir. Seabrooks vd., (2000), mentorluk sürecinin mentelerin özgüvenini artırdığını ve bilgi birikimlerini geliştirdiğini belirtmektedir. Kocabaş ve Yirci (2011) ise, mentorun tüm soruları yanıtlamasının menteyi pasif hâle getireceğini ve sürecin tek yönlü bağımlılığa dönüşebileceğini vurgulamaktadır. Bu durumun da bir süre sonra tek yönlü bağımlı ilişkiye dönüşerek mentorluğun olumsuz sonuçlanmasına neden olacağını belirtmektedirler. Bu doğrultuda, öğretmenlerin velilere yönelik mentorluk rollerini sürdürürken, karşılıklı öğrenmeyi destekleyen, etkileşim temelli bir iletişim ortamı oluşturmaları önerilmektedir. Ayrıca, mentorluk sürecinin sadece bilgi aktarımına indirgenmemesi; bunun yerine, velilerin deneyimlerini paylaşabilecekleri, katılımcı bir yapıya kavuşturulması önemlidir. Sürecin daha sağlıklı ve sürdürülebilir hâle gelmesi için okul yönetimleri tarafından öğretmen-veli iş birliğini destekleyici mesleki gelişim programlarının düzenlenmesi de faydalı olacaktır. Böylece mentorluk ilişkileri hem öğretmen hem de veli

açısından daha verimli bir zemine oturacak ve öğrenci gelişimi açısından da daha kapsamlı katkılar sağlayacaktır.

Çıkar Çatışması

Bu makale ile ilgili olarak yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması olmadığı bildirilmektedir.

Yazar Katkısı

Makale Y. AĞIRBAŞ'ın yüksek lisans tezinden üretilmiştir. Çalışma T.SAKA'nın danışmanlığında Y. AĞIRBAŞ tarafından yapılmıştır.

KAYNAKLAR

- Allen, T. D. & Eby, L. T. (2003). Relationship effectiveness for mentors: Factors associated with learning and quality. *Journal of Management*, 29(4), 469-486.
- Anderson, A., Sánchez, B., & McMahon, S. (2019). Natural mentoring, academic motivation, and values toward education among latinx adolescents. *American Journal of Community Psychology*, 63(1-2), 99-109.
- Avcı, D. (2019). *Öğretmenlerin mentorluk rolüne ilişkin sınıf öğretmeni ve veli görüşleri (Giresun ili örneği)*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Giresun Üniversitesi.
- Bahar, M., Nartgün, Z., Durmuş, S., & Bıçak, B. (2010). *Geleneksel-tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme teknikleri*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Binbir, S. G., & Ertürk, H. (2020). Aile-öğretmen iletişimi ve iş birliği ile çocukların sosyal becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 11(21), 134-153.
- Boyle, P., & Boice, (1998). Systematic mentoring for new faculty teachers and graduate teaching assistants. *Innovative Higher Education*, 22(3), 157- 179.
- Brockbank, A., & McGill, I. (2006). *Facilitating reflective learning through mentoring & coaching*. Kogan Page Publishers.
- Büyüköztürk, Ş. (2005). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Pegem Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Canlı, S. (2023). Etkili mentörlükte mentör ve menti: Mentörlüğe bakış açısı, roller, Mesleki ve kişisel özellikler. *Milli Eğitim Dergisi*, 52(238), 1187-1218.
- Celep, C. (2008). Öğrenme ortamı olarak okul ve sınıf. *Eğitime Bakış Dergisi*, 11, 3-10.
- Conway, C. (2002). Perceptions of beginning teachers, their mentors, and administrators regarding preservice music teacher preparation. *Journal of research in music education*, 50(1), 20-36.
- Çepni, S. (2010). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş* (5.Baskı). Celepler Matbaacılık.

- Darling-Hammond, L., Hyler, M. E., & Gardner, M. (2017). *Effective teacher professional development*. Learning Policy Institute.
- Darwin, A., & Palmer, E. (2009). Mentoring circles in higher education. *Higher Education Research & Development*, 28(2), 125-136.
- Dinler, C., & Hacızadeoğlu, Ö. (2020). Mülteci çocukların ilköğretime uyum süreçleri: Tekirdağ ilinin bir okulundaki öğretmenlerin ve yöneticilerin deneyimleri. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(6), 1717-1728.
- Eby, L. T., Allen, T. D., Hoffman, B. J., Baranik, L. E., Sauer, J. B., Baldwin, S., ... & Evans, S. C. (2013). An interdisciplinary meta-analysis of the potential antecedents, correlates, and consequences of protégé perceptions of mentoring. *Psychological Bulletin*, 139(2), 441.
- Efe, N. (2019). *Kişiyeye özel kariyer modelinin iş ve yaşam kalitesi üzerine etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Ehrich, L. C., Hansford, B., Tennent, L. (2004). Formal mentoring programs in education and other professions: A review of the literature. *Educational administration quarterly*, 40(4), 518-540.
- Epstein, J. L. (2018). *School, family, and community partnerships: Preparing educators and improving schools* (2nd ed.). Routledge.
- Epstein, J. L., & Sheldon, S. B. (2006). Moving forward: Ideas for research on school, family, and community partnerships. In *The SAGE Handbook for research in education: Engaging ideas and enriching inquiry* (pp. 117-138). SAGE Publications, Inc..
- Frei, E. R., Stamm, M. & Buddeberg-Fischer, B. (2010). Mentoring programs for medical students - A review of the pubmed literature 2000-2008. *BMC Medical Education*, 10(1).
- Grossman, P. (2010). *Learning to practice: The design of clinical experience in teacher preparation*. AACTE.
- Gülşen, C. N. (2010). *7-12 yaş çocuğunun karakter eğitimi açısından ailenin etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Hatipoğlu, A., & Kavas, E. (2016). Veli yaklaşımlarının öğretmen performansına etkisi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(4), 1012-1034.
- Henderson, A. T., & Mapp, K. L. (2002). *A new wave of evidence: The impact of school; family,, and community connections on Student achievement*. National Center for family & community connections with schools.
- Hudson, P. (2016). *Forming the mentor-mentee relationship*. Springer.
- Ingersoll, R. M., & Strong, M. (2011). The impact of induction and mentoring programs for beginning teachers. *Review of Educational Research*, 81(2), 201-233.
- Kalin, M., Barney, D. T., & Irwin, R. T. (2009). Complexity thinking mentorship: An emergent pedagogy of graduate research development. *Mentoring and Tutoring Partnership in Learning*, 17(4), 353-367.
- Kaptanoğlu, Y. (2013). *Sağlık alanında hipotezden teze: Veri toplama ve çözümleme serüveni*. Beşir Kitapevi.
- Karasar, N. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (28. basım). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kılınç, U., & Alparslan, A. M. (2014). Yükseköğretimde mentörlük: Mentör ve menti bakış açılarını belirlemeye yönelik bir uygulama. *Yükseköğretim Dergisi*, 4(2), 91-101.

- Kocabaş, İ. ve Yirci, R. (2011). *Öğretmen ve yönetici yetiştirmede mentorluk: Mentorluğun eğitimde kullanılması*. Anı Yayıncılık.
- Kulbak, H. (2019). *Öğretmenlerin mesleki gelişime yönelik motivasyonları ve mesleki gelişimleri önünde algıladıkları engeller: bir karma yöntem araştırması* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Marable, M. & Raimondi, S. (2007). Teachers' perceptions of what was most (and least) supportive during their first year of teaching. *Mentoring and Tutoring: Partnership in Learning*, 15(1), 25–37.
- Mertz, N. T. (2004). What's a mentor, anyway?. *Educational Administration Quarterly*, 40(4), 541-560.
- Miles, M. B. and Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded source book* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Miller, A. (2005). *Mentoring students & young People: A handbook of effective Practice*. Kogan Page.
- Miser, R. (2002). Küreselleşen dünyada yetişkin eğitimi, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35 (1-2).
- Noe, R.A. (1988). An investigation of the determinants of successful assigned mentoring relationships. *Personnel Psychology*, 41(3), 457-479.
- Özeke Kocabaş, E. (2006). Eğitim sürecinde aile katılımı: Dünyada ve Türkiye'deki çalışmalar. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 26(3), 143-153.
- Paçalı, İ. (2019). *Türk yükseköğretiminde mentorluk: lisans düzeyinde bir model önerisi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Ragins, B. R., & Kram, K. E. (Eds.). (2007). *The handbook of mentoring at work: Theory, research, and practice*. Sage.
- Sabancı, A. (2009). Views of primary school administrators, teachers and parents on parent involvement in Turkey. *Eurasian Journal of Educational Research*, 4(36), 245–262.
- Seabrooks, J. J., Kenney, S. & LaMontagne, M. (2000). Collaboration and virtual mentoring: Building relationships between pre-service and in-servicespecial education teachers. *Journal of Information Technology for Teacher Education*, 9(2), 219-236.
- Singh, V., Bains, D., & Vinnicombe, S. (2002). Informal mentoring as an organisational resource. *Long Range Planning*, 35(4), 389–405.
- Şişman, M. (2002), *Eğitimde Mükemmellik Arayışı Etkili Okullar*, Pegema Yayıncılık.
- Tsen, L. C., Borus, J. F., Nadelson, C. C., Seely, E. W., Haas, A., & Fuhlbrigge, A. L. (2012). The development, implementation, and assessment of an innovative faculty mentoring leadership program. *Academic Medicine*, 87(12), 1757-1761.
- Yüzgeç, M. (2008), İlköğretim Kurumlarının 4. ve 5. Sınıfında Öğrencileri Bulunan Velilerin, Yönetici ve Öğretmenlerden Beklentileri [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.